

ATLETIKA JAKO PARALYMPIJSKÝ SPORT

Atletika patří mezi nejstarší pohybové aktivity na poli sportu, a není proto divu, že se stala jednou z nejméně frekventovaných činností paralympijských sportovců. Soutěžit zde mohou muži i ženy, podle druhu postižení s protézami, na vozíku, z odhodové stolice, zrakově postižení pak za pomoci trasérů. Tak jako u atletů zdravých se soutěží prakticky ve všech běžeckých disciplínách vyjma běhů překážkových, ze skoků chybí jen soutěž o tyči, z hodů pak kladivo, v atletice spastiků pak také skok do výšky a trojskok.

PRAVIDLA

Základem soutěží v atletice jsou pravidla IAAF. Protože ne všechna jejich ustanovení lze vzhledem k druhu postižení dodržet, IPC (Mezinárodní paralympijský výbor) resp. CP-ISRA (světová federace sportovců s postižením centrální nervové soustavy) k nim vydávají modifikace umožňující soutěžit různým druhům tělesných vad neboli zdravotních tříd. Protože je rozdíl mezi sportovcem který kupř. nemá ruku a tím, jenž má poraněnou páteř a sedí na vozíku, obě instituce vyvinuly systém zařazující sportovce do zdravotních tříd.

ATLETIKA SPASTIKŮ OBECNĚ

Jelikož se naše federace stará převážně o sportovce s postižením centrální nervové soustavy, budeme se zde zabývat jimi. Zkráceně se sportovcům s takovou vadou říká spastici.

Rozdělení do zdravotních tříd

IPC rozděluje spastiky podle stupně postižení do osmi tříd, tříd 31 až 38. schopnosti sportovce mohou být jiné pro běhy a jiné pro technické disciplíny, proto pro soutěže na dráze se k nim přiřazuje písmeno T, pro disciplíny v poli pak písmeno F. CP-ISRA má trochu jiné označení, a to C1 až C8, jinak je zařazování totožné. Nyní podrobně k jednotlivým soutěžím.

Sportovcům tříd 31-34 říkáme vozíčkáři (ve světě se někdy používá výraz sedící), třídám 35-38 pak chodící (venku uváděno také stojící). Protože mezi jednotlivými třídami jsou rozdíly v pohybových schopnostech, ke konkrétnímu zařazení vydala Atletika IPC tzv. Klasifikační příručku.

V bězích se spastici v podstatě dělí na ty, kteří mohou běžet bez pomůcky, a jsou to třídy T36-T38, a na ty kteří by k běhu museli mít hůl či vozík, ti patří do tříd T31-T34 a při soutěži musí použít vozík nebo speciální tříkolku zvanou formule.

O zařazení sportovce mezi chodící či vozíčkáře ve vrhu a hodech rozhoduje, zjednodušeně řečeno, zda je po odhodu schopen udržet rovnováhu a neupadnout, to jsou třídy F35-F38. Pokud rovnováhu neudrží tak patří do F31-F34 a při soutěži musí házet ze speciální pomůcky, tzv. odhodové stolice (lidově řečeno kozy). Ze skoků provozujeme pouze dálku, a to pro třídy F36-F38.

CP-ISRA u těch nejtěžších postiženích ještě dělí „jedničky“ na C1U, to jsou ti, kteří mají lepší horní část těla, a na C1L, tito sportovci lépe používají nohy než ruce.

ATLETIKA SPASTIC HANDICAP

Rozdělení do věkových kategorií

Atletika IPC začala od roku 2010 dělit atlety do jednotlivých kategorií podle věku. Spastic Handicap používá navíc kategorii kadetů, a podobně jako Český atletický svaz také kategorii mladšího žactva. Rozdělení do kategorií má význam nejen statistický, ale

především k určení přiměřené hmotnosti náčiní ve vrhu a hodech. Dospělý je pochopitelně je schopen vrhat těžší koule než dítě ve věku 11 ti let. Zde uvádíme kategorie platné pro rok 2010, které se mění každým rokem podle ročníku narození. Z praktických důvodů používáme pro jednotlivé kategorie zkratky.

Muži (M) a ženy (Ž)	narození roku 1986 a dříve
Kadeti (KTI) a kadetky (KTY)	1987-1990
Junioři (JŘI) a juniorky (JKY)	1991-1992
Dorostenci (DCI) a dorostenky (DKY)	1993-1994
Starší žáci (HST) a starší žákyně (DST)	1995-1996
Mladší žáci (HML) a žákyně (DML)	1997 a později

Kategorie a disciplíny vypisované při soutěžích Spastic Handicap

Při soutěžích pořádaných Spastic Handicap ovšem sportovci soutěží nikoliv v jednotlivých věkových kategoriích, ale z důvodů větší konkurence jsou rozděleni na dospělé (dorost, junioři, kadeti dospělí) a na žactvo (starší a mladší). Hmotnost náčiní je ovšem podle věkové kategorie. Složení disciplín se může pochopitelně měnit.

Kategorie ▼	chodící – ambulants (třídy 35 - 38)
A-M	muži – roč. 94 a starší
	100m, 200m, 400m, 800m, 1500m, 5000m, dálka, koule, disk, oštěp, 4x100m
A-H	hoši - roč. 95 a mladší
	60m, 150m, 300m, 800m, 1500m, dálka, koule, disk, oštěp, míček
A-F	ženy - roč. 94 a starší
	100m, 200m, 400m, 800m, 1500m, 5000m, dálka, koule, disk, oštěp, 4x100m
A-D	dívky - roč. 95 a mladší
	60m, 150m, 300m, 800m, 1500m, dálka, koule, disk, oštěp, míček

Kategorie ▼	vozičkáři - wheelchairs (třídy 31 - 34)
W-M	muži – roč. 94 a starší
	100m, 100m Petra (jen tř. 32), 200m, 200m Petra (jen tř. 32), 400m, koule, disk, oštěp (ne tř. 31, 32, 51), kuželka (jen tř. 32), měkký disk (jen tř. 31), hod dálka (jen tř. 31)
W-H	hoši - roč. 95 a mladší
	60m, 60m Petra (jen tř. 32), 150m, 150m Petra (jen tř. 32), 300m, koule, disk, oštěp (ne tř. 31, 32), kuželka (jen tř. 32), míček, měkký disk (jen tř. 31), hod dálka (jen tř. 31)
W-F	ženy - roč. 94 a starší
	100m, 100m Petra (jen tř. 32), 200m, 200m Petra (jen tř. 32), 400m, koule, disk, oštěp (ne tř. 31, 32), kuželka (jen tř. 32), měkký disk (jen tř. 31), hod dálka (jen tř. 31)
W-D	dívky - roč. 95 a mladší
	60m, 60m Petra (jen tř. 32), 150m, 150m Petra (jen tř. 32), 300m, koule, disk, oštěp (ne tř. 31, 32), kuželka (jen tř. 32), míček, měkký disk (jen tř. 31), hod dálka (jen tř. 31)

Jak patrně, pro ty nejtěžší vady. jejichž fyzické možnosti jsou velmi omezené, tj. třídy 31 a 32, jsou vypisovány disciplíny netradiční. Na dráze používají tzv. Petru, což je speciální tříkolka kterou sportovec pohání nohama, ve vrzích pak kuželku (v podstatě dřevěný cvičební kužel o daných parametrech), měkký disk (specialita o hmotnosti uvedené níže) a hod do dálky (hází se plátěným pytlíkem plněným sušeným hrachem).

Hmotnosti náčiní pro soutěže Spastic Handicap

Tabulka se shoduje s hmotnostmi uváděnými v pravidlech Atletiky IPC a CP-ISRA od roku 2010, jak uvedeno výše, my máme navíc hmotnosti pro kategorii mladšího žactva. Povšimněte si, že zde je na rozdíl od vypisovaných soutěží uvedeno více věkových kategorií, tak aby hmotnost náčiní byla úměrná věku atleta. Juniorstvo a kadeti ovšem používají náčiní dospělých.

	třída ▶	A - chodící (ambulants)				W - vozíčkáři (wheelchairs)			
		38	37	36	35	34	33	32	31
koule	M	5kg	5kg	4kg	4kg	4kg	3kg	2kg	
	DCI	5kg	5kg	3kg	3kg	3kg	2kg	2kg	
	HST	3kg	3kg	3kg	3kg	3kg	2kg	1kg	
	HML	2kg	2kg	2kg	2kg	2kg	1kg	1kg	
	F	3kg	3kg	3kg	3kg	3kg	3kg	2kg	
	DKY	2kg	2kg	2kg	2kg	2kg	2kg	1kg	
	DST	2kg	2kg	2kg	2kg	2kg	2kg	1kg	
	DML	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	
disk	M	1,5kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	
	DCI	1kg	1kg	1kg	1kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
	HST	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
	HML	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
	F	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	1kg	
	DKY	1kg	1kg	1kg	1kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
	DST	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
	DML	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	0,75kg	
oštěp	M	800g	600g	600g	600g	600g	600g		
	DCI	700g	500g	500g	500g	500g	500g		
	HST	600g	500g	500g	500g	500g	500g		
	HML	500g	400g	400g	400g	400g	400g		
	F	600g	600g	600g	600g	600g	600g		
	DKY	600g	600g	600g	600g	600g	600g		
	DST	500g	500g	500g	500g	500g	500g		
	DML	400g	400g	400g	400g	400g	400g		
kuželka	všichni 32							397g	
míček	všichni H a D	150g	150g	150g	150g	150g	150g	150g	
měkký disk	všichni 31								0,5kg
hod dálka	všichni 31								150g

Odkazy

Další informace o atletice můžete získat na stránkách [Atletiky IPC](#), [CP-ISRA](#), Světové atletické federace [IAAF](#) či Českého atletického svazu [ČAS](#).